

**Бойовий статут Сухопутних
військ "Артилерія Збройних
Сил України" (бригада (полк),
бригадна артилерійська
група)**

Бойовий статут Сухопутних військ «Артилерія Збройних Сил України», (далі — Бойовий статут) розроблено фахівцями Науково-дослідного центру ракетних військ і артилерії з урахуванням досвіду застосування артилерійських частин (підрозділів) під час проведення антитерористичної операції (далі — АТО) і операції Об'єднаних сил (далі — ООС) на території Донецької та Луганської областей та відповідно до основних принципів та підходів, прийнятих у державах-членах НАТО.

**БОЙОВИЙ СТАТУТ
СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

ЧАСТИНА I

**АРТИЛЕРІЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**БРИГАДА (ПОЛК), БРИГАДНА
АРТИЛЕРІЙСЬКА ГРУПА**

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

УДК 355/359(477)(060.13)
Б 77

**Бойовий статут Сухопутних військ «Артилерія Збройних Сил України»
Б 77 (бригада (полк), бригадна артилерійська група).** — Київ: «Центр учбової літератури», 2024. — 60 с.

ISBN 978-611-01-3397-5

Бойовий статут Сухопутних військ «Артилерія Збройних Сил України», (далі — Бойовий статут) розроблено фахівцями Науково-дослідного центру ракетних військ і артилерії з урахуванням досвіду застосування артилерійських частин (підрозділів) під час проведення антитерористичної операції (далі — АТО) і операції Об'єднаних сил (далі — ООС) на території Донецької та Луганської областей та відповідно до основних принципів та підходів, прийнятих у державах-членах НАТО.

ISBN 978-611-01-3397-5

© «Центр учбової літератури», 2024.

ЗМІСТ

	ВСТУП	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	6
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	7
1	ОРГАНІЗАЦІЯ	9
1.1	Основи організації	9
1.2	Артилерійська бригада	11
1.3	Реактивна артилерійська бригада (реактивний артилерійський полк)	11
1.4	Розвідувальна артилерійська бригада	12
1.5	Артилерія загальновійськової бригади	13
2	ЗАГРОЗИ	14
2.1	Розуміння загроз	14
2.2	Потенційні групи загроз	15
3	ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ	15
3.1	Фундаментальна природа управління	15
3.2	Організація і функції штабів	16
3.3	Організація управління	17
3.4	Штабні процеси і процедури	19
3.5	Інформаційні системи і мережі	21
4	РОЗВІДКА ТА БЕЗПЕКА	22
4.1	Артилерійська розвідка	22
4.2	Забезпечення безпеки дій	25
5	СЕРЕДОВИЩЕ БОЙОВИХ ДІЙ	26
5.1	Розуміння середовища бойових дій	26
5.2	Формування середовища бойових дій	26
5.3	Інформаційний вплив у межах середовища бойових дій	27
6	АРТИЛЕРІЯ В ОБОРОНІ	27
6.1	Загальні положення	27
6.2	Ведення бойових дій	29
7	АРТИЛЕРІЯ В НАСТУПІ	33
7.1	Загальні положення	33
7.2	Ведення бойових дій	34
8	АРТИЛЕРІЯ В СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ	38
8.1	Загальні положення	38
8.2	Ведення бойових дій	41
9	РОЗТАШУВАННЯ АРТИЛЕРІЇ НА МІСЦІ ТА ПЕРЕСУВАННЯ	45
9.1	Розташування на місці	45
9.2	Пересування артилерії	47
10	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ АРТИЛЕРІЇ	53
10.1	Основи забезпечення	53
10.2	Бойове забезпечення	53

10.3	Морально-психологічне забезпечення	57
10.4	Логістичне забезпечення	57
10.5	Медичне забезпечення	58
Додатки:		
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	60

ВСТУП

Бойовий статут є доктринальним документом, який визначає загальний порядок дій артилерійських частин (підрозділів) у загальновійськовому бою (операції). Він дає змогу командирам та службовим особам органів управління артилерійських частин (підрозділів) ознайомитися з основними принципами та положеннями, якими вони повинні керуватися під час підготовки та ведення бойових дій.

Вимоги Бойового статуту ґрунтуються на досвіді застосування артилерійських частин (підрозділів), здобутому під час проведення АТО та ООС на території Донецької та Луганської областей.

Бойовий статут розроблено відповідно до основних принципів та підходів, прийнятих у державах-членах НАТО та з урахуванням основних положень доктринальних документів, що визначають порядок застосування частин (підрозділів) у загальновійськовому бою (операції).

Апробацію Бойового статуту здійснити протягом 2021 року під час проведення заходів бойової підготовки.

Положення, викладені у Бойовому статуті, слід застосовувати творчо, не допускаючи формалізму і шаблонності. Зміст та послідовність роботи артилерійських командирів (начальників) і штабів залежать від обстановки, що склалася, наявності часу, рішень загальновійськового командира та завдань, які необхідно виконувати.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Бій – основна форма тактичних дій військ (сил), що являє собою узгоджені за метою, цілями, місцем і часом удари, вогонь і маневр військових частин (підрозділів) з метою знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу. Бій може бути загальновійськовим, вогневим, повітряним, протиповітряним, морським.

Бойові дії артилерії – організовані та узгоджені за метою, місцем і часом вогонь і маневр артилерійських підрозділів з метою ураження противника та є основною формою бойового застосування артилерії.

Бойове завдання – встановлене старшим начальником угрупованню військ (сил), з'єднанню, військовій частині (підрозділу) завдання для досягнення у встановлений термін визначеної мети в операції (бою).

Вогневе ураження противника – узгоджений за метою, завданнями, місцем і часом вогневий вплив на угруповання військ (сил) і об'єкти противника, що здійснюється різними способами, методами та засобами вогневого ураження військ (сил).

Вогневі можливості артилерії – обсяг вогневих завдань, який може бути виконаний визначеним складом артилерії за певний час або визначеною кількістю боєприпасів. Вони визначаються: кількістю уражених цілей; кількістю боєприпасів; розмірами площі, на якій може уражатися противник; кількістю та розмірами ділянок загороджувального вогню; розмірами фронту вогневого валу тощо.

Обсяг вогневих завдань – кількість цілей (об'єктів), які повинна уразити артилерія з необхідним (встановленим) ступенем ураження. Він визначається, виходячи зі складу, стану та характеру дій противника, бойового завдання загальновійськової бригади, замислу на бій, завдань, що виконуються авіацією та іншими засобами ураження, а також з урахуванням наявної кількості артилерії та боєприпасів.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
абр	Артилерійська бригада
АГ	Артилерійська група
АР	Артилерійська розвідка
АРГ	Артилерійська рекогносцирувальна група
АСУ	Автоматизована система управління
браг	Бригадна артилерійська група
БпАК	Безпілотний авіаційний комплекс
БТГр	Батальйонна тактична група
ВП	Вогнева позиція
ВППР	Військовий процес прийняття рішення
ВУП	Вогневе ураження противника
ВМС	Військово-морські Сили
ГРА	Група реактивної артилерії
ДРГ	Диверсійно-розвідувальна група
ДШВ	Десантно-штурмові війська
ЗМУ	Засоби масового ураження
ЗС України	Збройні Сили України
ІВФ	Інші військові формування
КЗА	Комплекс засобів автоматизації
КР	Корпус резерву
КСП	Командно-спостережний пункт
КМУ	Командирська машина управління
МПЗ	Морально-психологічне забезпечення
МтЗ	Матеріально-технічні засоби
НАБр	Начальник артилерії загальновійськової бригади
НЗФ	Незаконне збройне формування
ОВСТ	Озброєння, військова та спеціальна техніка
ОК	Оперативне командування
ОКП	Основний командний пункт
ОТУВ	Оперативно-тактичне угруповання військ

1	2
ОУВ	Оперативне угруповання військ
ППО	Противітряна оборона
ППУ	Передовий пункт управління
ПТРез	Протитанковий резерв
ПТРК	Протитанковий ракетний комплекс
ПУ	Пункт управління
ПУАР	Пункт управління артилерійською розвідкою
ПУВ	Пункт управління вогнем
РВК	Розвідувально-вогневий комплекс
реабр	Реактивна артилерійська бригада
реап	Реактивний артилерійський полк
РЛС	Радіолокаційна станція
роабр	Розвідувальна артилерійська бригада
РРП	Рухомий розвідувальний пункт
РСЗВ	Реактивна система залпового вогню
РТГр	Ротна тактична група
РУК	Розвідувально-ударний комплекс
РХБЗ	Радіаційний, хімічний, біологічний захист
СВ	Сухопутні війська
СП	Спостережний пункт
ТКП	Тиловий командний пункт
ЦУАР	Центр управління артилерійською розвідкою

1. ОРГАНІЗАЦІЯ

1.1. Основи організації

1.1.1. Артилерія спільно з ракетними військами складає рід військ Сухопутних військ (СВ) Збройних Сил України (ЗС України) та є основним засобом вогневого ураження противника (ВУП).

Артилерія призначена для ураження об'єктів (цілей) противника з метою нанесення їм безповоротних втрат та заборони виконання завдань противником. Артилерія може виконувати завдання зі світлового забезпечення бойових дій загальновійськових підрозділів і стрільби артилерії вночі, розповсюдження агітаційного матеріалу, цілевказання та інші завдання.

1.1.2. Артилерія ЗС України організаційно складається з артилерії:

- а)** Сухопутних військ ЗС України;
- б)** Військово-морських Сил (ВМС) ЗС України;
- в)** Десантно-штурмових військ (ДШВ) ЗС України.

Артилерія СВ ЗС України складається з артилерійських бригад¹ (абр) та розвідувальної артилерійської бригади (роабр), безпосередньо підпорядкованих командувачу СВ ЗС України, артилерії оперативних командувань (ОК) та артилерії корпусу резерву (КР).

Артилерія ОК (КР) складається з артилерійських бригад, безпосередньо підпорядкованих командувачу ОК (командиру КР), та артилерії загальновійськових бригад².

Артилерія ДШВ ЗС України складається з артилерійських підрозділів, безпосередньо підпорядкованих командувачу ДШВ ЗС України, та артилерії аеромобільних, десантно-штурмових, повітряно-десантних бригад.

Артилерія ВМС ЗС України складається з артилерійської бригади і реактивного артилерійського полку, безпосередньо підпорядкованих командувачу морської піхоти ВМС ЗС України, та артилерії бригад (батальйонів) морської піхоти.

1.1.3. Під час підготовки до ведення операцій (бою) артилерійські підрозділи можуть призначатися до складу тимчасових формувань артилерії:

- а)** артилерійської групи (АГ);
- б)** групи реактивної артилерії (ГРА);
- в)** розвідувально-вогневого комплексу (РВК);
- г)** протитанкового артилерійського резерву (ПТПрез);
- д)** артилерійського резерву.

¹ Артилерійська бригада – у подальшому, якщо не потрібна конкретизація, відноситься до артилерійської бригади, реактивної артилерійської бригади, реактивного артилерійського полку.

² Загальновійськова бригада – у подальшому, якщо не потрібна конкретизація, відноситься до механізованої, танкової, мотопіхотної, гірсько-штурмової, аеромобільної, десантно-штурмової, повітряно-десантної бригади, бригади морської піхоти.

Артилерійська група³ – це тимчасово створене формування артилерії у складі двох і більше дивізіонів, яке призначене для виконання завдань з ВУП в інтересах загальновійськового формування та об'єднане загальним управлінням. Артилерійська група, яка створюється із артилерійських підрозділів артилерійської бригади, як правило, призначається для підтримки загальновійськових бригад, які діють на напрямку зосередження основних зусиль оперативного угруповання військ (ОУВ) (оперативно-тактичного угруповання військ (ОТУВ)) з метою ураження елементів системи високоточної зброї противника, артилерійських батареї, елементів системи управління, засобів протиповітряної оборони (ППО), резервів та об'єктів тилу тощо.

Група реактивної артилерії – це тимчасово створене формування артилерії у складі двох і більше реактивних артилерійських дивізіонів, яке призначене для виконання завдань з ВУП в інтересах загальновійськового формування та об'єднане загальним управлінням. Група реактивної артилерії, як правило, призначається для швидкого ураження живої сили та вогневих засобів противника, елементів системи управління тощо, здійснення дистанційного мінування місцевості та створення ділянок масової пожежі.

Розвідувально-вогневий комплекс – це тимчасово створене формування артилерії, яке організаційно, технічно та функціонально об'єднує засоби розвідки, автоматизованого управління і високоточного вогневого ураження. Призначений для розвідки та ураження артилерійських підрозділів (у першу чергу артилерії на вогневих позиціях (ВП)), колон броньованої техніки, радіолокаційних станцій (РЛС) контрбатареїної боротьби.

Протитанковий артилерійський резерв – це тимчасово створене формування артилерії, як правило, з підрозділів протитанкової артилерії та протитанкових ракетних комплексів (ПТРК). Він призначається для ураження танків і інших броньованих машин та об'єктів противника, прикриття танконебезпечних (загрозливих) напрямків, флангів і стиків, а також для вогневого прикриття розгортання і дій загальновійськових формувань, які проводять контратаки (контрудари).

Артилерійський резерв – це тимчасово створене формування артилерії, що безпосередньо підпорядковане загальновійському командуванню та призначається, як правило, для виконання завдань, що виникають раптово, а також для заміни артилерійських підрозділів, що втратили свою боєздатність.

1.1.4. Артилерійські бригади (підрозділи) під час підготовки до ведення операцій (бою) можуть додаватися загальновійськовим формуванням.

Під час ведення бойових дій артилерійські підрозділи, що діють у складі АГ (ГРА) можуть здійснювати підтримку дій загальновійськових формувань.

---

³ Артилерійська група – у подальшому, якщо не потрібна конкретизація, відноситься до всіх артилерійських груп (ГРА, АГ зі складу абр, АГ зі складу брар).

1.2. Артилерійська бригада

1.2.1. Організаційно артилерійська бригада складається з:

- а)** командування;
- б)** штабу;
- в)** артилерійських підрозділів (артилерійські дивізіони, протитанковий артилерійський дивізіон);
- г)** підрозділів артилерійської розвідки (АР) (дивізіон артилерійської розвідки);
- д)** підрозділів забезпечення: зв'язку; інженерного, радіаційного, хімічного, біологічного захисту (РХБЗ); логістичного та медичного забезпечення, охорони.

1.2.2. Під час підготовки до ведення операцій (бою) артилерійські підрозділи абр можуть призначатися до складу тимчасових формувань артилерії:

- а)** однієї або двох АГ;
- б)** розвідувально-вогневого комплексу;
- в)** протитанкового артилерійського резерву;
- г)** артилерійського резерву.

1.2.3. На озброєнні артилерійських підрозділів абр знаходяться самохідні або причіпні гаубиці (гармати, гаубиці-гармати), протитанкові гармати та самохідні протитанкові ракетні комплекси.

На озброєнні розвідувального артилерійського дивізіону знаходяться комплекси радіолокаційної та звукової розвідки, тактичні комплекси повітряної розвідки та комплекси метеорологічної розвідки.

1.2.4. За своїми спроможностями абр має забезпечувати здатність надавати підтримку силам наземних операцій вогнем і маневром, своєчасну, ефективну і рішучу вогневу підтримку з метою знищення, нейтралізації, придушення та дезорганізації сил противника, а також захоплення наземних цілей з досягненням результатів застосування вогню на великій території та в глибину.

1.3. Реактивна артилерійська бригада (реактивний артилерійський полк)

1.3.1. Організаційно реактивна артилерійська бригада (реабр), реактивний артилерійський полк (реап) складається з:

- а)** командування;
- б)** штабу;
- в)** артилерійських підрозділів (реактивні артилерійські дивізіони);
- г)** підрозділів забезпечення: зв'язку; РХБЗ; логістичного та медичного забезпечення, охорони.

1.3.2. Під час підготовки до ведення операцій (бою) артилерійські підрозділи реабр (реап) можуть призначатися до складу тимчасових формувань артилерії:

- а) групи реактивної артилерії;
- б) розвідувально-вогневого комплексу;
- в) артилерійського резерву.

1.3.3. На озброєнні артилерійських підрозділів реабр (реап) знаходяться реактивні системи залпового вогню (РСЗВ).

1.3.4. За своїми спроможностями реабр (реап) має забезпечувати здатність надавати підтримку силам наземних операцій вогнем і маневром, своєчасну, ефективну і рішучу вогневу підтримку з метою знищення, нейтралізації, придушення та дезорганізації сил противника, а також захоплення наземних цілей з досягненням результатів застосування вогню на великій території та в глибину.

1.4. Розвідувальна артилерійська бригада

1.4.1. Організаційно розвідувальна артилерійська бригада складається з:

- а) командування;
- б) штабу;
- в) центру управління артилерійською розвідкою (ЦУАР);
- г) підрозділів артилерійської розвідки (дивізіони артилерійської розвідки (днар), дивізіон безпілотних авіаційних комплексів (БпАК));
- д) підрозділів забезпечення: зв'язку; РХБЗ; логістичного та медичного забезпечення, охорони.

1.4.2. Під час підготовки до ведення операцій (бою) підрозділи артилерійської розвідки, як правило, додаються загальновійськовим формуванням.

1.4.3. На озброєнні дивізіонів артилерійської розвідки роабр знаходяться комплекси радіолокаційної та звукової розвідки, тактичні комплекси повітряної розвідки та комплекси метеорологічної розвідки.

На озброєнні дивізіону БпАК знаходяться оперативнотактичні комплекси повітряної розвідки.

1.4.4. За своїми спроможностями роабр має забезпечувати здатність обслуговувати стрільбу артилерії, виявляти в режимі реального часу зміни у бойовій обстановці, положенні, характері дій військ, своєчасно виявляти і точно визначати місцезнаходження (координати) цілей, визначати результати ВУП і необхідні данні для стрільби артилерії і пусків ракет вдень і вночі, широкого маневру підрозділами та засобами АР.

1.5. Артилерія загальновійськової бригади

1.5.1. Організаційно артилерія загальновійськової бригади складається з:

- а)** відділення начальника артилерії бригади (НАБр);
- б)** бригадної артилерійської групи (браг) (командування, артилерійських дивізіонів самохідної (причіпної) артилерії, реактивного артилерійського дивізіону (батареї));
- в)** протитанкового артилерійського дивізіону;
- г)** батареї управління і артилерійської розвідки;
- д)** артилерійських підрозділів механізованих (мотопіхотних) батальйонів (мінометних батарей).

1.5.2. Під час підготовки до ведення операцій (бою) артилерійські підрозділи артилерії загальновійськової бригади можуть призначатися до складу тимчасових формувань артилерії:

- а)** артилерійської групи;
- б)** розвідувально-вогневого комплексу;
- в)** протитанкового резерву;
- г)** артилерійського резерву.

Артилерійські дивізіони браг також можуть додаватися загальновійськовим батальйонам або батальйонним тактичним групам (БТГр).

1.5.3. На озброєнні артилерійських підрозділів загальновійськової бригади знаходяться самохідні або причіпні гаубиці, РСЗВ, протитанкові гармати, самохідні протитанкові ракетні комплекси та міномети.

На озброєнні батареї управління і артилерійської розвідки знаходяться комплекси радіолокаційної та звукової розвідки, тактичні комплекси повітряної розвідки та комплекси метеорологічної розвідки.

1.5.4. За своїми спроможностями артилерія загальновійськової бригади має забезпечувати здатність надавати підтримку силам наземних операцій вогнем і маневром, своєчасну, ефективну і рішучу вогневу підтримку з метою знищення, нейтралізації, придушення та дезорганізації сил противника, а також захоплення наземних цілей з досягненням результатів застосування вогню на великій території та в глибину.

2. ЗАГРОЗИ

2.1. Розуміння загроз

2.1.1. Загрози – сукупність умов і факторів, що створюють потенційну або реально існуючу небезпеку для повноцінного функціонування артилерійських частин (підрозділів) та здатності успішного виконання ними завдань.

2.1.2. Загроза є найбільш розповсюдженою характеристикою ризику – ймовірності виникнення події з небажаним (неочікуваним) результатом.

2.1.3. Загрози можуть класифікуватися за багатьма ознаками, основними з яких є напрямок виникнення, причини, характер впливу, передбачуваність, ймовірність настання тощо.

За напрямком виникнення загрози поділяють на:

а) зовнішні (небезпечні фактори, спричинені обставинами непереборної сили або діями противника);

б) внутрішні (фактори безпеки, спричинені неузгодженістю або помилковістю своїх дій).

За причинами виникнення загрози поділяють на:

а) об'єктивні (загрози, що виникають за сукупністю незалежних зовнішніх обставин);

б) суб'єктивні (загрози, спричинені діями (бездіяльністю) конкретних осіб або формувань).

За характером впливу загрози поділяють на:

а) прямого впливу (загрози, які становлять безпосередню небезпеку для артилерійської бригади (підрозділу));

б) опосередкованого впливу (загрози, які можуть вплинути на артилерійську частину (підрозділ) як наслідок впливу на інші формування військ (сил)).

За передбачуваністю загрози поділяють на:

а) передбачувані (небезпечні події з великою ймовірністю настання);

б) непередбачувані (раптові небезпечні події, умови та фактори).

За ймовірністю настання загрози поділяють на:

а) реальні (існуюча небезпека у реальному часі);

б) потенційні (прогнозовані небезпечні події, умови та фактори, що можуть виникнути у наслідок певних дій).

2.1.4. Найбільш критичними для артилерійських частин (підрозділів) є посягання загроз, що можуть призвести до зниження (втрати) своїх спроможностей і, як наслідок, невиконання поставлених завдань під час підготовки та ведення бойових дій.

[Перейти на сайт](#) →